

PENSEM RODARI

Montse Ginesta Clavell
il·lustradora

Joan Portell Rifa
pedagog i escriptor

Algú ha definit Gianni Rodari com a escriptor, periodista i pedagog. Seguidor de les avantguardes europees, especialment del corrent surrealista, inventor i mag de paraules, va aparèixer en escena just en el moment que l'ensenyament crític i tradicional era posat en dubte. Recordem que en aquelles dècades, cap a mitjan segle XX, figures com Lorenzo Milani i la seva escola Barbiana soscavaven els fonaments bàsics de l'educació tradicional a Itàlia, com succeïa en altres indrets del món.

Rodari va renovar la literatura infantil i va recollir a *Gramàtica de la fantasia* la seva experiència com a difusor i promotor de la creativitat d'una manera oberta, espontània i desacomplexada.

Les seves fonts també provenen de la cultura popular dels putxinel·lis, la contística, les llegendes i la poesia, conscient que aquest pòsit havia d'esdevenir la base sobre la qual els infants es transformessin en autèntics creadors.

Al capítol final del seu llibre *Gramàtica de la fantasia* descriu la força de la creativitat, la imaginació i la fantasia com l'energia necessària «per canviar la societat [...] Desenvolupem la creativitat de tothom perquè el món canviï».

I és que per a Rodari una ment és creativa quan es fa preguntes i descobreix problemes on els altres troben respostes satisfactòries. I ho posava en pràctica a través del joc, del riure, del llenguatge com a base de la capacitat transformadora del món, de la paraula alliberada de convencionalismes i de la lògica del pensament dels docents. I a la recerca de com potenciar el pensament divergent va treballar en escoles on els infants van ser la seva font d'inspiració.

Els personatges de la seva obra, com en Cebeta o el baró Lamberto, tenen una actitud contestatària i transgressora, un sentiment compromès i responsable vers la recerca del coneixement i la cultura, i res-

piren humor, un humor crític, empàtic i raonable; es converteixen en la seva mà executora.

Rodari baixa el surrealisme a l'escola, l'aplica en un seguit d'exercicis que posa en pràctica gràcies a la seva desbordant creativitat, bevent en tot moment l'elixer amb què l'abeuren els infants. Però hem de tenir en compte que els infants són diferents arreu, i per això imitar Rodari com si fos un manual és impossible, fins i tot pecaminós, ja que la seva autèntica font era la capacitat que tenia d'extreure de cada infant la força creativa.

Malauradament, en molts casos l'escola ha malmetès Rodari fins a convertir-lo en un receptari, com si la creativitat fos com elaborar un tiramisú, en comptes d'aprofitar la inspiració que en el seu dia suposà l'autor. «No són receptes: són la conquesta d'una nova posició, d'un paper diferent», escrigué referint-se al mestre davant dels seus alumnes.

Derivada dels moviments renovadors de les dècades dels seixanta i setanta, tot i que la seva obra arribà al nostre país amb comptagotes, quan es publicà ens la vam beure a glopades. Així, per exemple, Miquel Obiols (*He tornat a jugar amb la mare i se m'ha espatllat*) o Pep Albanell (*La guia fantàstica*) l'expressen en la seva narrativa; el reconeixem en la poesia de Miquel Desclot (*A la punta de la llengua*); en el traç de Montse Ginesta, Marta Balaguer i, més ençà, Christian Inaraja; en la companyia de teatre Els Comediants a dalt l'escenari; en Tortell Poltrona a sota la carpa; en la feina de Teresa Duran en la rondallística i altres àmbits culturals com la ràdio (*Boca/Volar-hi, diccionari general de l'«Ui, avui!»*), o fins i tot, més cap aquí, en Albert Pla i la seva música. I és que tots ells els podríem agrupar sota l'adjectiu de rodarians, malgrat que potser no s'hi identifiquen.

Enguany, amb motiu del centenari del seu naixement, comença a ser hora que tornem a l'essència rodariana per canviar el món: pensem Rodari. •